

PEDAGOGY AND EDUCATION

Інженерна блогодидактика у нафтогазовій справі: динаміка розвитку

Білецький В.С.¹, Онкович Г.В.², Ткаченко М.В.³, Торопчинова К.Л.⁴

¹ доктор технічних наук, професор;
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»; Україна

² доктор педагогічних наук, професор;
Київський медичний університет; Україна

³ експерт з видобутку нафти і газу;
«Спілка буровиків України», відділ КВП і А ГПУ Полтавагазвидобування; Україна

⁴ науковий співробітник;
Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво»; Україна

Анотація. Автори розглядають динаміку розвитку спеціалізованих сторінок соціальної мережі «Фейсбук» як засобу для впровадження інженерної блогодидактики у навчальний процес вищої технічної школи. Виконано порівняльний контент-аналіз блогу «Нафтогазова освіта» у 2019 і 2023 році. Показано перспективність розвитку освітньо-інформаційних блогів мережі «Фейсбук» зі спеціальності «Нафтогазова інженерія». Зокрема, за моніторинговий період кількість учасників блогу зросла на 79%, публікаційна активність збільшилася на 40%, кількість переглядів за моніторинговий період у 2023 р. у 11 разів вища (2019 р. – 9,4 тис., у 2023 р. – 107,4 тис.).

Ключові слова: соціальна мережа; Фейсбук; динаміка розвитку блогів; освітній простір; медіаосвітня технологія; медіадидактика; професійно-орієнтована медіаосвіта; педагогічна блогодидактика; інженерна блогодидактика; нафтогазова інженерія.

Вступ. В Україні напрям медіаосвіти розвивається з другої половини минулого століття. В 2010 році було прийнято Концепцію впровадження, в якій вона розглядається як вагомий чинник модернізації освіти. Однак лише в 2016-2017 роках, після підписання Президентом України Петром Порошенком Доктрини інформаційної безпеки України, почали вести мову про загальне підвищення медіакультури суспільства та розвиток соціально відповідального медіа середовища. Саме в ці роки в Україні активізувалися пілотні проекти на в освітніх установах й окремі напрямки роботи, були покликані

PEDAGOGY AND EDUCATION

впроваджувати елементи медіаосвіти в своїх навчальних закладах.

Гліб Головченко, секретар НСЖУ зазначав, що нам не потрібно вкотре вигадувати велосипед. Досвід США та Канади показав, який шлях та які інструменти у впровадженні медіаосвіти є результативними і ми можемо їх використовувати, доповнюючи вже нашим досвідом та нашими реаліями [3]. Проте на той час ми вже мали чималий власний досвід. Центри досліджень медіасвіти з Києва перемістився в регіони. Перед вели дослідники із знанням англійської мови – саме там було накопичено актуальний досвід для розвитку медіаосвітнього напрямку. Такими центрами стали Житомир, Тернопіль, Черкаси, Чернігів. Суми, Мелітополь та ін. міста, де успішно реалізовувалися дослідження на здобуття наукового ступеня з педагогіки чи соціальних комунікацій.

Пошуковці докторського ступеня розглядали досвід медіаосвіти як окремого педагогічного напрямку (Г.Головченко) або як частину інших підходів. Почали виникати новітні терміни «українського походження», як, наприклад, «інтермедіальні технології» у дисертації Н.М. Лупак «Теорія і практика формування комунікативної компетентності майбутніх учителів мистецьких спеціальностей на засадах інтермедіальної технології» [5]. Так Україна опинилася на перших позиціях у світі в розвитку медіадидактики вищої школи, зокрема – технічної. За результатами дослідження виявлено соціокультурну спрямованість державно-громадського управління інноваційним закладом загальної середньої освіти та важливість соціально-освітнього партнерства для формування його позитивного іміджу.

Медіаосвіта є міждисциплінарною частиною освітнього процесу, спирається на класичну філософську методологію аналізу соціокультурних феноменів [14, с.59]. Поява інженерної блогодидактики в освітньому просторі обумовлена інноваційним освітнім процесом, суспільною потребою, оскільки розвиток засобів масової інформації і комунікації та їх залучення до процесу навчання і виховання значно активізували творчий пошук освітян у багатьох країнах. Аналіз джерел показує прискорений темп упровадження медіаосвітніх технологій у навчальному процесі вищої школи. Дослідники Р. Бужиков, Ю. Горун, Н. Духаніна, О. Каліцева, І. Сахневич, І.Чемерис, О. Янишин, Г.Онкович [4, 6, 7] та ін. розглядали технології використання медіазасобів у навчанні майбутніх економістів, редакторів, інженерів комп'ютерних наук,

PEDAGOGY AND EDUCATION

юристів, інженерів нафтогазової промисловості, документознавців, журналістів, перекладачів, пропонували авторські методики. Сьогодні завдяки їм, науковцям і педагогам-практикам, ще недавно нове поняття «медіадидактика» стало «парасольковим» для технологій, розроблених і впроваджених в освітній процес цими дослідниками. В свою чергу, одне з них – поняття «Інтернет-дидактика» нині – теж «парасолькове» для новітніх термінів, котрі виникли завдяки появі Інтернету. Зокрема, з 2010-их років активно розвивається напрямок технічної блогодидактики, в тому числі – й в нафтогазовій інженерії.

Україна належить до клубу нафтогазовидобувних і транзитних країн, чим обумовлено **актуальність** даної статті.

Метою статті є аналіз набутого досвіду професійно-орієнтованих сторінок в соціальній мережі на прикладі нафтогазової галузі. Якщо раніше такий ресурс розглядався як резерв підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців, то сьогодні він уже активно увійшов у повсякденну практику освітніх і бізнесових структур галузі. Для досягнення поставленої мети автори ставлять **завдання** виконати компаративний контент-аналіз блогу «Нафтогазова освіта» за порівняльний моніторинговий період у 2019 і 2023 році. Це дає змогу простежити динаміку статистичних показників цього фахового ресурсу і планувати його розвиток у подальшому.

Виклад основного матеріалу. Раніше ми вже привертали увагу до потенційних можливостей професійно-орієнтованої медіаосвіти у вищій школі, яка сприяє формуванню медіа- та інформаційної грамотності майбутніх фахівців [8, 11], обґрунтовували необхідність розуміння "парасолькового" поняття "медіа-інформаційна грамотність" як одного із базових [10].

Сьогодні в соціальній мережі вже поширені **«педагогічні»** й **«науково-педагогічні»** та інформаційні блоги [1], серед яких досліджуваний блог «Нафтогазова освіта» [2]. Серед них виділяють професійно-орієнтовані блоги «педагогічної» й «науково-педагогічної» блогодидактики, з яких поступово виокремлюються і поповнюються наповненням нові поняття: «інженерна» блогодидактика, «медична», «юридична», «економічна» тощо – залежно від професійних потреб споживача інформації.

Німецькі фахівці виділяють два взаємозв'язані між собою напрямки: 1. Суспільно-критична медійна педагогіка, яка має

PEDAGOGY AND EDUCATION

на меті зміну суспільства засобами ідеологічної критики; через здатність впливу на медіасистему; здатність використання альтернативних медій. 2. Політично-мотивована медійна педагогіка, яка ставить на меті боротьбу проти маніпуляцій за допомогою медій [6, 13]. Нами ставиться задача повернути увагу освітянського загалу до можливостей розвитку медіакомпетентості фахівців технічної галузі.

Поняття «Педагогічна благодидактика» вперше з'явилося в мережі Фейсбук 4 грудня 2017 р., де було створено однойменну сторінку [<https://www.facebook.com/groups/157912791489994/>] для поширення передового досвіду педагогів-новаторів, котрі ведуть власні блоги.

В Україні напрям професійно-орієнтованої медіаосвіти у вищій школі, яка сприяє формуванню медіа- та інформаційної грамотності майбутніх фахівців, активно досліджується в рамках наукової школи Г.В.Онкович. На часі активізувати напрацювання з медіадидактики вищої школи (принагідно зазначимо, що німецькі вчені, наприклад, виокремили її як «Hochschuldidaktik»).

Блогосфера в галузі «Нафтогазова інженерія» станом на 2023 рік представлена у Фейсбуці чотирма сторінками-блогами, зокрема:

«Нафтогазова освіта», 6,2 тис. учасників

(https://www.facebook.com/groups/866495553505940/?multi_permaLinks=1032710503551110%2C1032176773604483&notif_id=1524010543948588&notif_t=group_activity&ref=notif);

Освіта за спеціальністю "Нафтогазова інженерія та технології", 1,2 тис. учасників

(https://www.facebook.com/groups/145315129579851/?hc_location=group);

«Бурове відділення ДФКНГ» (ДФКНГ – Дрогобицький фаховий коледж нафти і газу), 4,7 тис. учасників

(<https://www.facebook.com/groups/1833792106939721>)

Ці блоги ініціативно засновані фахівцями нафтогазової галузі, яка активно розвивається в країні, сервери розташовані як у новопромисловому Східно-Українському нафтогазовому регіоні (2 сервери, Полтава, Харків) та старопромисловому Західно-Українському нафтогазовому регіоні (1 сервер, Дрогобич).

Блог «Нафтогазова освіта» розпочав свою роботу у серпні 2017 року з Полтави і став по суті першим у своїй царині. Станом на жовтень 2019 року група нараховує 3500 учасників, а на квітень 2023 р. – 6200 тис. учасників (зростання 79%).

PEDAGOGY AND EDUCATION

«Нафтогазова освіта» – інформаційний ресурс, що охоплює широкий спектр питань нафтогазового сектора економіки. Основні розділи сайту: – Бурове обладнання – Буровий інструмент – Нафтогазове обладнання – Спецтехніка для нафтовиків – Пошук роботи в нафтогазових компаніях – Підприємства нафтогазового комплексу – Нафтосервісні компанії – Новини нафтових і газових компаній – Виставки та форуми нафтогазової галузі

Сторінка призначена для студентів і широкого кола працівників, зайнятих бурінням свердловин, видобутком нафти і газу.

Порівняльний контент-аналіз блогу «Нафтогазова освіта» в часових рамах «літо-осінь 2019» та «зима-весна 2023», що проведено на основі ряду динамічних кривих та гістограм (рис.1), показує очевидний прогрес проекту протягом 2019-2023 років за показниками:

– кількість учасників (зростання за 2019-2023 роки на 79% – рис. 1);

– публікаційна активність на сторінці блогу у 2023 р. за моніторинговий період на 40% вища: у 2019 р. – 156, у 2023 р. – 219 дописів – рис. 2);

– показники «реакції» (або «відвідини») по блогу у 2023 р. за моніторинговий період у 11 разів вищі: у 2019 р. – 9,4 тис., у 2023 р. – 107,4 тис. – рис. 3);

– діаграми «Популярні дні» блогу за моніторинговий період у 2019 та 2023 роках загалом схожі – рис 4, 5;

– діаграми «Популярні години» блогу за моніторинговий період у 2019 та 2023 роках відрізняються меншою вираженістю піків у першій половині дня в 2023 році; натомість у 2019 році вирізняються три групи піків популярності – вранці, посеред дня і увечері – рис 4, 5;

– діаграми «Вік і стаття» блогу за моніторинговий період у 2019 та 2023 роках практично аналогічні, тому наводимо тільки дані за 2023 рік – рис. 6. За даними діаграми суттєво переважають користувачі віком 25-44 роки, користувачі 45-54 роки зберігають вдвічі менший інтерес до блогу, тоді як старші цей інтерес втрачають до рівня 4-3 % від загальної кількості;

– діаграми «Популярні країни», «Популярні міста» блогу у 2019 та 2023 рр. якісно практично аналогічні (відрізняються тільки кількісно – пропорційно кількості користувачів блогу) – рис. 6. Користувачі з України складають основний контент, далі, в порядку зменшення користувачів: Польща, Німеччина, Чехія, РФ. Популярні міста: Полтава, Київ, Івано-Франківськ.

PEDAGOGY AND EDUCATION

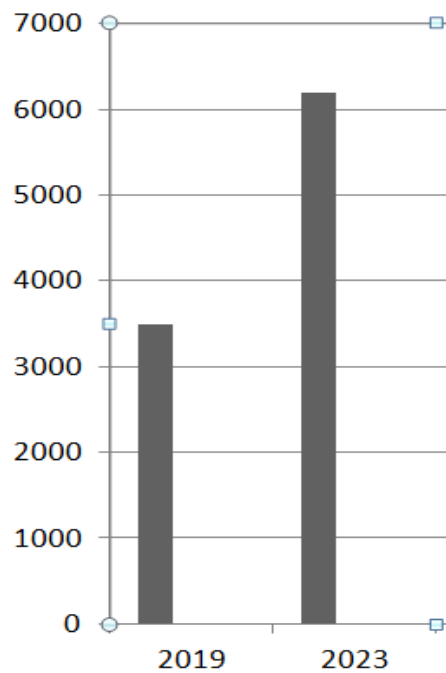

Рисунок 1

Кількість учасників блогу «Нафтогазова освіта» по роках

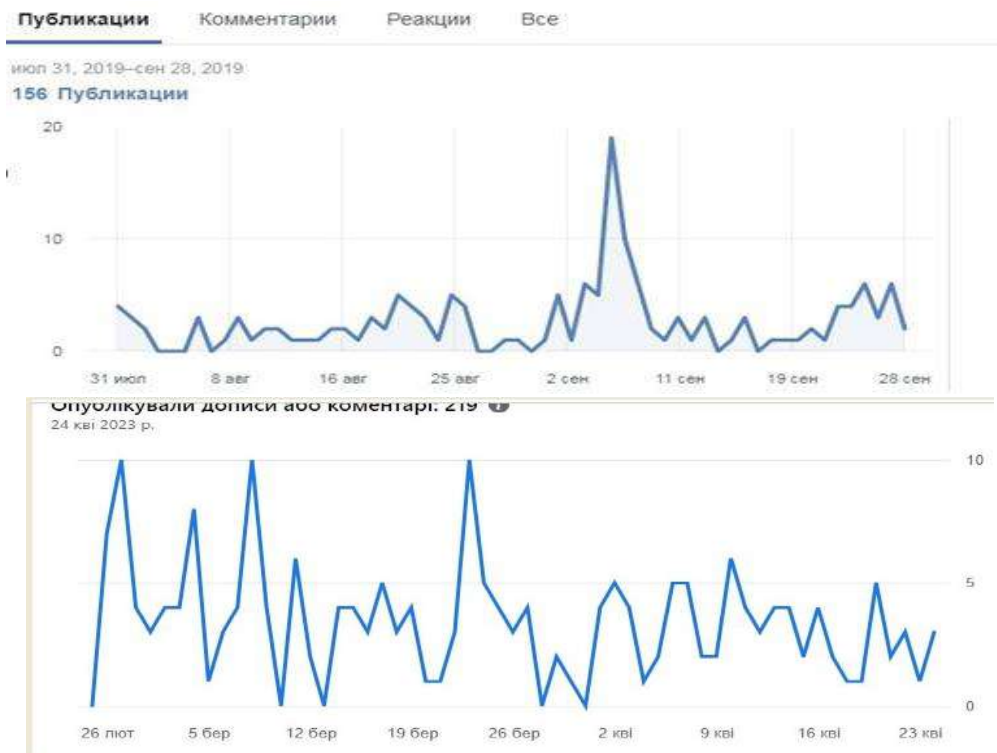

Рисунок 2

Публікаційна активність блогу «Нафтогазова освіта» по роках

PEDAGOGY AND EDUCATION

Рисунок 3
Відвідувачів блогу за моніторинговий період по роках

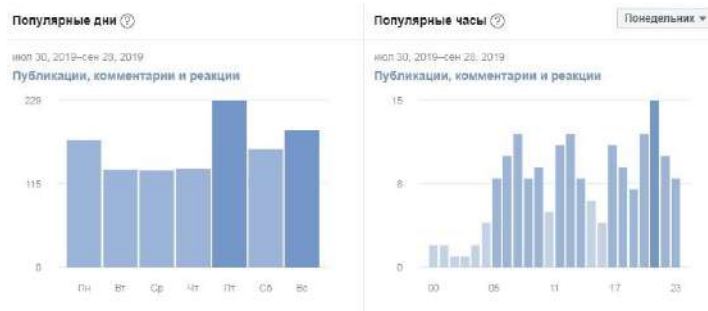

Рисунок 4
Діаграми «Популярні дні», «Популярні години» блогу за моніторинговий період у 2019 році

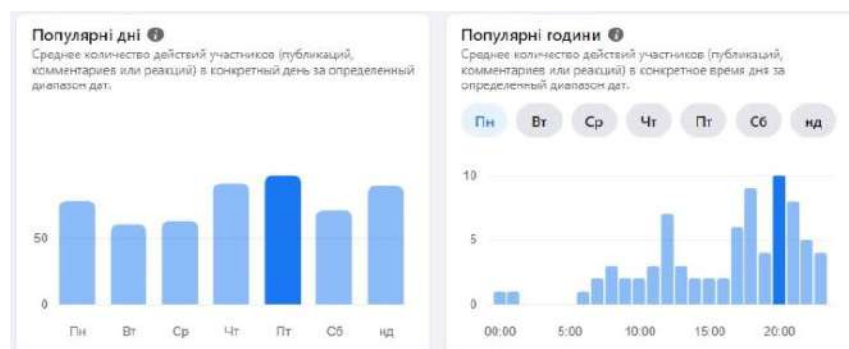

Рисунок 5
Діаграми «Популярні дні», «Популярні години» блогу за моніторинговий період у 2023 році

PEDAGOGY AND EDUCATION

Рисунок 6

Діаграми «Вік і стать», «Популярні країни», «Популярні міста» блогу за моніторинговий період у 2023 році

Отже створення групи «Нафтогазова освіта» – приклад успішного інформаційного та медіаосвітнього фахового проекту, який активно розвивається.

Висновки

1. Компаративний контент-аналіз блогу «Нафтогазова освіта» за порівняльний моніторинговий період у 2019 і 2023 році показує очевидний прогрес проекту протягом 2019–2023 років. Зокрема, за цей період кількість учасників блогу зросла на 79%, публікаційна активність збільшилася на 40%, кількість переглядів за моніторинговий період у 2023 р. у 11 разів вища (2019 р. – 9,4 тис., у 2023 р. – 107,4 тис.).

2. Основними користувачами блогу є чоловіки віком 25–44 роки, користувачі 45–54 роки зберігають вдвічі менший інтерес до блогу, тоді як старші цей інтерес втрачають до рівня 4–3 % від загальної кількості.

3. Користувачі з України складають основний контент, суттєво менше (в порядку зменшення користувачів): Польща, Німеччина, Чехія та ін. Популярні міста: Полтава, Київ, Івано-Франківськ.

References:

- [1] Білецький, В. С., Онкович, Г. В., Онкович, А. Д. Нове в медіаосвіті: науково-педагогічна блогодидактика // Івано-Франківськ : Прикарпатський вісник НТШ. Слово. – 2018. – № 4(48). – С.380–391. ISSN 2304–7402.

PEDAGOGY AND EDUCATION

- [2] Білецький В. С. Інженерна благодидактика у нафтогазовій справі / В. С. Білецький, Г. В. Онкович, М. В. Ткаченко // Геотехнології = Geotechnologies. – 2019. – Число 2. – С. 58-66.
- [3] Головченко Г.О. Тенденції розвитку медіаосвіти у США і Канаді, автореф. дис. ... д-ра пед. наук [спец.] 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Головченко Гліб Олександрович: Ін-т педагогічної освіти та освіти дорослих Мені Івана Зязюна НАПН України. Дата захисту 12 травня 2021 р.: – Київ, 2021.– 40 с.
- [4] Лашук Н. М. Формування медіакомпетентності майбутніх маркетологів у процесі фахової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти" / Лашук Наталія Миколаївна ; Нац. ун-т "Чернігівський колегіум" ім. Т.Г. Шевченка. – Захищена 12.12.2019. – Чернігів, 2019. – 20 с.
- [5] Лупак Н. М. Теорія і практика формування комунікативної компетентності майбутніх учителів мистецьких спеціальностей на засадах інтермедіальної технології : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: [спец.] 13.00.04. – Тернопіль, 2021. – 36 с.
- [6] Медіадидактика вищої школи: програми спецкурсів /за наук. редакцією Г. В. Онкович // Г. В. Онкович, К. Є. Балабанова, І. Ю. Гуріненко, Н.М.Духаніна, А. Д. Онкович, І. А. Сахневич, О. К. Янишин. – К.: Логос, 2013. – 195 с.
- [7] Медіакомпетентність фахівця : кол. монографія / Г. В. Онкович, Ю. М. Горун, В. О. Кравчук, Н. О. Литвин, І. В. Костюхіна, К. А. Нагорна; за наук. ред. Г. В. Онкович; НАПН України, Ін-т вищ. освіти. – Київ: Логос, 2013. – 286 с.
- [8] Робак В. До питання про розвиток медіапедагогіки у Німеччині / Робак Володимир // Другий український педагогічний конгрес: Збірник матеріалів конгресу. – Львів: ТзОВ Камула, 2006. – С.275 – 286.
- [9] Онкович Г.В. Професійно-орієнтовані авторські сторінки в соціальній мережі як спосіб підвищення фахової самоосвіти // Новітні технології у викладанні мов іноземним студентам: матеріали семінару. – Харків, ХНАДУ, 2018. – С. 187 – 192.
- [10] Онкович Г. Професійно-орієнтована медіаосвіта у вищій школі // Вища освіта України. – 2014. – № 2. – С. 80 – 87.
- [11] Онкович Г.В. Медіадидактика вищої школи: український досвід // Вища освіта України: часоп. – Київ, 2013. – № 1. – С. 23-29.
- [12] В.Білецький, Г.Онкович. Інтернет-дидактика у розвитку професійної компетентності майбутнього фахівця (на прикладі розвитку медіакомпетентності фахівців з нафтогазової справи) //Геотехнології. № 5. 2022. С. 45-56.
- [13] Онкович Г.В. Новітні терміни медіаосвіти та медіадидактики // Лінгвістика. Лінгвокультурологія. Кроскультурна і міжкультурно комунікація: проблеми, питання, рішення. – Дніпро, ДНУ ім.Олеса Гончара, 2018. – № 12. – Частина 2. – С.277-291.
- [14] Соскін О.В. Інвестиції в людський розвиток в умовах глобальної трансформації: Навч. посібник / Соскін О.В., Воронкова В.Г., Ажажа М.М. – Львів: Магнолія, 2006, 2011. – 602 с.
- [15] Huber, L. Hochschuldidaktik als Theorie der Bildung und Ausbildung / Ludwig Huber // In: Dieter Lenzen (Hrsg.): Enzyklopädie Erziehungswissenschaft. Ausbildung und Sozialisation in der Hochschule. Band 10. – Klett, Stuttgart / Dresden, 1995. – S. 114-138.